

35. rocznica zawarcia porozumień sierpniowych

Wydarzenia, które miały miejsce w Polsce w 1980 roku stanowiły punkt zwrotny w powojennej historii Europy Środkowo-Wschodniej. Nagle spójny blok sowiecki zaczął się rozpadać. Lata osiemdziesiąte XX wieku przyniosły wiele znaczących zmian. Pogłębiające się załamanie gospodarki wywołane błędną polityką ówczesnej władzy przyczyniło się do tego, że władze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej podwyższyły 1 lipca 1980 roku ceny mięsa i jego przetworów.

Podwyżka ta objęła także stołówki i kioski przyzakładowe. Z pozoru błaha sprawa okazała się być iskrą wywołującą pożar, który wkrótce ogarnął całą Polskę. Latem 1980 roku kraj ogarnęła fala strajków. Siła protestów była różna w poszczególnych regionach Polski. Władze by uspokoić strajkujących obiecały podwyżkę płac, zadeklarowały bezpieczeństwo strajkującym oraz demokratyczne wybory do rad zakładowych. Powołano specjalną Komisję Rządową, której celem miało być rozpatrywanie żądań. Pokłosiem sytuacji polityczno-gospodarczej było ustanowienie 17 sierpnia 1980 roku w Stoczni Gdańskiej im. Lenina przez strajkujących robotników listy 21 postulatów wobec władz. Owe postulaty stały się przedmiotem negocjacji między strajkującymi, których reprezentował Lech Wałęsa a Komisją Rządową pod kierownictwem wicepremiera Mieczysława Jagielskiego. Negocjacje zakończyły się 31 sierpnia 1980 roku podpisaniem „Porozumień gdańskich”, które dały początek dalszym działaniom opozycji, otworzyły drogę do organizacji związków zawodowych na terenie całego kraju począwszy od Wybrzeża po Śląsk z Mazowszem i Ziemią łódzką włącznie.

Od kilkunastu lat oryginalne tablice przechowywane są w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku. W 2003 roku znalazły się na liście UNESCO „Pamięć Świata” gromadzącej najważniejsze zbiory archiwalne ludzkości jako jeden z najważniejszych dokumentów XX wieku. Stanowią świadectwo wydarzeń mających przełomowy wpływ na zmiany polityczno-ustrojowe oraz gospodarcze państw ówczesnego bloku socjalistycznego. Oryginalne tablice z 21 postulatami strajkujących w sierpniu 1980 roku w Stoczni Gdańskiej były wyeksponowane na wystawie Galerii Kordegarda w Warszawie, zorganizowanej z okazji 31. Rocznicy Sierpnia'80.

Wieści o sytuacji w kraju dotarły do Łodzi i województwa łódzkiego, gdzie podobnie jak w całym kraju miała miejsce podwyżka cen. Mięso i jego przetwory sprzedawane były po cenach komercyjnych. Nowe zasady sprzedaży dotyczyły sieci handlowej i stołówek zakładowych. Urząd Miasta Łodzi wdrożył zmiany 3 lipca 1980 roku. Kilkundniowe opóźnienie wynikało z faktu, iż pismo od Dyrektora Centrali Przemysłu Mięsnego informujące o zmianach, dotarło do Urzędu Miasta Łodzi dnia 1 lipca. Narastające niedobory towarów żywnościowych i przemysłowych powodowały niezadowolenie w społeczeństwie. Lipiec 1980 roku upłynął w Łodzi spokojnie. Mimo oburzenia łodzian podwyżkami nie było w tym czasie wystąpień robotniczych. Eskalacja zdarzeń nastąpiła w pierwszych dniach sierpnia. Wówczas dotarła do miasta fala strajków mających charakter socjalno-płacowy. Protesty społeczne, przerwy w pracy (jak wówczas strajki nazywała PZPR) miały miejsce wszędzie tam, gdzie pojawiały się nowe ceny.

Prezentowane materiały archiwalne pochodzą z zespołu Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” - zbiór materiałów ulotnych.

21 postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego z 17 sierpnia 1980

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych, wynikająca z ratyfikowanej przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowych.
2. Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom wspomagającym.
3. Przestrzegać zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, druku, publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
4. a) przywrócić do poprzednich praw: - ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976, - studentów wydalonych z uczelni za przekonania, b) zwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda

- Zadrożyńskiego, Jana Kozłowskiego, Marka Kozłowskiego),c) znieść represję za przekonania.
5. Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz publikować jego żądania.
 6. Podjąć realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez: a) podawanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, b) umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenie w dyskusji nad programem reform.
 7. Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu CRZZ.
 8. Podnieść wynagrodzenie zasadnicze każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
 9. Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległe do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
 10. Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe, a eksportować tylko i wyłącznie nadwyżki.
 11. Wprowadzić na mięso i przetwory kartki - bony żywnościowe (do czasu opanowania sytuacji na rynku).
 12. Znieść ceny komercyjne i sprzedaż za dewizy w tzw. eksporcie wewnętrznym.
 13. Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji, a nie przynależności partyjnej, oraz znieść przywileje MO, SB i aparatu partyjnego poprzez: zrównanie zasiłków rodzinnych, zlikwidowanie specjalnej sprzedaży itp.
 14. Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 50 lat, a dla mężczyzn do lat 55 lub [zaliczyć] przepracowanie w PRL 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn bez względu na wiek.
 15. Zrównać renty i emerytury starego portfela do poziomu aktualnie wypłacanych.
 16. Poprawić warunki pracy służby zdrowia, co zapewni pełną opiekę medyczną osobom pracującym.
 17. Zapewnić odpowiednią liczbę miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.
 18. Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka.
 19. Skrócić czas oczekiwania na mieszkanie.
 20. Podnieść diety z 40 zł do 100 zł i dodatek za rozłąkę.
 21. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym i systemie 4-brygadowym brak wolnych sobót zrekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.